

TUNNIN ALOITUS

Kerro oppilaille:

Rikkomaton raja on Kuopion kaupungin kampanja, joka on alkanut kesällä 2025. Tuolloin olet voinut nähdä kampanjan materiaaleja kaupungin busseissa, infotauluilla ja some-kanavissa. Kampanjan avulla halutaan reagoida erityisesti lasten ja nuorten parissa lisääntyneeseen seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun kokemukseen. Tänä keväänä kampanja näkyy myös Kuopion kaupungin kouluilla, olet saattanut nähdä julisteita tai infotaululla materiaalia kampanjaan liittyen.

Rikkomaton raja –tunnilla teemme muutamia harjoitteita, joiden avulla harjoittelemme taitoja toimia uhkaavissa tai epämiellyttävissä tilanteissa ja vahvistaa omien rajojemme puolustamista.

LÄMMITTELY: VÄITEJANA

Kesto: 10 min

Kuvitellaan tilaan jana, jonka toisessa päässä on ”täysin samaa mieltä” ja toisessa ”täysin eri mieltä”. Ohjaaja lukee väitteitä yksitellen ja osallistujat menevät janalle seisomaan oman mielipiteensä mukaisesti. Keskustellaan vastauksista yhdessä jokaisen väittämän jälkeen.

- Some luo paineita, miltä pitäisi näyttää
- Somessa on ok kommentoida toisen ulkonäköä
- Seksuaaliseen häirintään voi syyllistyä puheella tai kommentilla
- Toisen koskettamiseen tarvitaan aina lupa
- Nujuaminen on hyväksyttävää toimintaa
- Nakukuvien lähettäminen toiselle on täysin ok
- Netistä voi oppia, mitä seksi on
- On vaikeaa puhua ja kertoa seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista aikuisille

MUUTAMA JUTTU SEKSUAALIVÄKIVALLASTA

Kesto: 15 min

Tarvikkeet: AV-laitteisto, puhelimet tai muut laitteet jokaiselle oppilaalle

1. Katsotaan aluksi yhdessä Nuorten Exitin video seksuaaliväkivallasta:

https://youtu.be/XdoObui5tck?si=Mp-XqcmCgW_dICY6 (1:11 min)

2. Jatketaan käsittelemällä, mitä on seksuaaliväkivalta. Ohjaaja voi alustaa:

"Seksuaaliväkivallasta puhutaan paljon yhteiskunnassamme. On tärkeää oppia

tunnistamaan, mitä kaikkea seksuaaliväkivalta voi olla, ja mitä erilaiset seksuaaliseen häirintään tai seksuaaliväkivaltaan liittyvät käsitteet tarkoittavat.”

3. Jokainen osallistuja tekee yksin Tunnista seksuaaliväkivallan käsitteet -nettitestin osoitteessa:

<https://www.hyvakysymys.fi/testi/tunne-seksuaalivakivallan-kasitteet-nettiteesti-nuorille/#/>

4. Keskustellaan yhdessä tuloksista, termeistä ja teoista termien takana:

Seksuaalinen häirintä = Esimerkiksi ulkonäön epäasiallinen kommentoiminen tai toisen koskettelu ilman lupaa. Lisäksi kuvien tai seksuaalisävytteisten viestien lähettäminen toiselle ilman toisen suostumusta.

Seksuaalinen ahdistelu = Seksuaalinen häirintä

Suostumus = Suostumuksellisuus on kaikista tärkein osa terveellisessä seksuaalisessa kommunikoinnissa ja suhteessa. Molempien tai useampien osapuolten suostumus (selkeä KYLLÄ) tarvitaan aina ennen esimerkiksi kuvien lähettämistä ja vastaanottamista. Jos yksi osapuolista sanoo, ettei halua tehdä jotain tai tuntee olonsa epämukavaksi, täytyy osapuolta kunnioittaa ja lopettaa. Kaikilla on oikeus sanoa ei.

Sextortion = Seksipitoisia viestejä, kuten fantasioista tekstailu. Sexting voi olla myös ääniviestien ja alastonkuvien lähettämistä ja vastaanottamista.

Raiskaus = Raiskaus on sukupuoliyhteys sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti.

Suojaikäraja = Suojaikäraja määritellään Suomen rikoslaissa. Ne ovat 16 vuotta ja 18 vuotta. Suojaikärajan tarkoituksena on antaa rikosoikeudellista suojaa muun muassa seksuaaliselta hyväksikäytöltä, eikä tarkoituksena ole rajoittaa nuorten keskinäisiä seurustelusuhteita.

Sukupuoleen perustuva häirintä = Sukupuoleen perustuva häirintä tarkoittaa epämiellyttävää käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Sukupuoleen perustuva häirintä ei ole seksuaalista, mutta loukkaa toisen henkilön koskemattomuutta. Häirintään liittyy usein uhkaa, nöyryytystä ja ahdistusta.

Grooming = Aikuinen kyselee ja painostaa alaikäistä esimerkiksi kyselemällä seksiin tai parisuhteisiin liittyviä kysymyksiä ja yrittää houkutellessa alaikäistä seksuaalisiin tekoihin tai lähettämään esimerkiksi seksuaalista sisältöä.

Seksuaaliväkivalta = Aikuisen ja alle 16-vuotiaan lapsen väliset seksuaaliset teot ovat seksuaalista väkivaltaa. Seksuaaliväkivalta voi olla myös toisen pakottamista tekemään

seksuaalisia tekoja. Seksuaaliväkivalta ei myöskään aina vaadi kosketusta ja sitä voi tapahtua myös netissä. Jos aikuinen pyytää lapselta tai nuorelta alastonkuvaa on se seksuaalista väkivaltaa.

5. Lopuksi on tärkeää käydä läpi, mitä tehdä, jos itse tai joku kaveri joutuu seksuaalisen kaltoinkohtelun uhriksi:

- *Muista! Seksuaalinen kaltoinkohtelu ei ole koskaan uhrin vika!*
- *Asiasta on tärkeä kertoa aikuiselle, että uhri saa apua ja tekijä joutuu vastuuseen*
- *Jos asiasta ei kerro kenellekään, uhrille voi jäädä elinikäisiä traumoja ja tekijä saattaa jatkaa rikollista toimintaa*
- *Mitä tehdä? Kerro turvalliselle aikuiselle (käydään yhdessä läpi, ketkä ovat turvallisia aikuisia)*

Muista: apua on saatavilla myös puhelimitse ja netissä:

- <https://apuu.fi/>
- <https://www.pelastakaa-lapset.fi/tyomme/mita-teemme/lasten-suojeleminen/nettivihje/>
- <https://suavartensomessa.fi/>
- <https://nuortenexit.fi/>
- <https://www.riku.fi/>
- <https://www.nuortennetti.fi/keskustelut/>
- <https://www.suojellaanlapsia.fi/>
- <https://www.nuortennetti.fi/apua-ja-tukea/lasten-ja-nuorten-puhelin/>

STOP

Kesto: 15 min

1. Osallistujat seisovat pareina vastakkain tilan eri puolilla. Toinen parista liikkuu hitaasti paikallaan seisovaa pariaan kohti. Paikallaan seisovan tehtävänä on kuulostella, mitä itsessä tapahtuu toisen lähestyessä häntä ja pysäyttää lähestyjä silloin, kun tämä tuntuu tulevan liian lähelle. Hän voi sanoa kuuluvasti STOP ja nostaa kätensä rintakehän eteen kääntämällä kämmen tulijaa kohden (STOP-merkki). Tällöin lähestyjän on uskottava käskyä ja pysähdyttävä. Osia vaihdetaan.

Tehtävä on hyvä tehdä useamman parin kanssa, koska sopivat etäisyydet voivat olla erilaisia eri parin kanssa.

2. Purku yhdessä keskustellen:

- Miltä leikki tuntui?

- Mistä tiesit, kun toinen alkoi tulla liian lähelle? Miltä tuntui kehossa?
- Miltä tuntui sanoa STOP?
- Miltä tuntui, kun sinulle sanottiin STOP?
- Mitä voi tehdä, jos toinen ei usko, vaan tulee tai jää liian lähelle?

3. Jatketaan harjoitusta vielä muutaman kerran, mutta nyt lasten tulee ilmaista STOP jollakin muulla tavalla kuin sanoen. Voidaan aluksi miettiä, miten muulla tavoin voidaan ilmaista toiselle, kun toinen tulee liian lähelle (esimerkiksi kova ääni, tiukka ilme...) tai mitä muita sanoja voit käyttää kuin STOP (esim. Pysähdy, Älä tule, Mene kauemmaksi, Siirry...) Kokeillaan ja keskustellaan miltä tämä tuntui.

4. Käydään vielä läpi, mitä tehdä, jos toinen ei usko (esim. siirry itse kauemmaksi, lähde pois paikalta tai kerro omalle turvalliselle aikuiselle). Onko joitakin merkkejä, mistä voit päätellä, että toinen ei halua sinun tulevan lähemmäksi?

TUNNIN LOPETUS

Kerro vielä nuorille, mistä saa apua Kuopiossa, jos joutuu tai on joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi:

Jos tilanne on juuri käynnissä, pelkää turvallisuuksesi puolesta ja tarvitset välitöntä apua, voit soittaa poliisille (häätönumero 112).

Jos olet joutunut häirinnän kohteeksi, puhu luotettavalle aikuiselle: esimerkiksi vanhemmalle/huoltajalle, tutulle nuorisotyöntekijälle, koulukuraattorille tai kouluterveydenhoitajalle.

Alle 16-vuotiaat seksuaalisen väkivallan uhrin (esim. raiskaus) hoidetaan lastentautien päivystyksessä. Soita ympärivuorokautiseen neuvontanumeroon 116117 aina ennen kuin menet päivystykseen.

Yli 16-vuotiaat seksuaalisen väkivallan uhrin (esim. raiskaus) voivat mennä [Kuopion seritukikeskukseen](#), jossa saa apua maksutta. Puhelin (24/7) 044 717 6208.

Voit saada apua voit myös [Kuopion Kriisikeskukselta](#) (017 262 7733).

Tytöt ja nuoret naiset (13–29-vuotiaat) saavat apua myös [Tytöjen talolta](#) (050 359 0184).